

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов

“ _____ ” _____ **20** ____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рисунок

Напрямок підготовки 6.020207 «Дизайн»

Інститут мистецтв

2014 – 2015 навчальний рік

Робоча програма « Рисунок» для студентів

галузі знань 0202 «Мистецтво», напряму підготовки 6.020207 «Дизайн».

Розробники: Прохорова Наталія Анатоліївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Інституту Мистецтв, Університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від « 03 » вересня 2014 року № 1

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

Ю.В.Романенкова

(підпис)

© _____, 2014 рік

© _____, 2014 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни	9
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I. Зображення людини. Зображення тулуба.....</i>	9
Плани практичних занять	9
<i>Змістовий модуль II. Напівфігура людини.....</i>	10
<i>Змістовий модуль III. Портрет людини з руками.....</i>	11
IV. Завдання для самостійної роботи	11
Карта самостійної роботи студента	13
V. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект).	14
VI. Система поточного та підсумкового контролю	15
VII Методи навчання.	19
VIII Методичне забезпечення курсу.....	20
XI. Рекомендована література	
Основна	21
Додаткова.....	21

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни “Рисунок” є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, вмінь та навичок, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму засвоєння навчального матеріалу дисципліни “Рисунок”, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності в зображенні голови людини.

Завдання курсу:

- навчити студента професійного рисунка в зображенні тулуба людини;
- надати знання розподілу світла і тіні, тону і тональних співвідношень в роботі над рисунком напівфігури людини;
- навчити закономірностей моделювання деталей зображення напівфігури людини різними графічними матеріалами;

Програма передбачає послідовне вивчення шляхом виконання різних завдань з натури, починаючи з рисунка черепа, потім гіпсової голови, закінчуючи студіюванням постановки гіпсової голови з класичного зразка. Вивчення натури в процесі виконання начерків з живої моделі має будуватись на невід’ємному зв’язку всіх елементів зображувальної мови: композиції, тонових, пластичних, просторових та світлотіньових співвідношень. Вся система навчання рисунка повинна сприяти розвитку

образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала.

Вказані в програмі навчально-практичні завдання необхідно розглядати як обов'язковий мінімум. Навчально-творчі завдання мають варіативний характер. Залежно від рівня підготовки студентів можна змінювати тематику завдань, а також визначати кількість годин на вивчення кожної теми. При цьому важливо зберігати дидактичні засади навчання. Практичні завдання потрібно орієнтувати на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння прийомів, способів зображення та художньої системи.

Основою викладання курсу є виконання академічних постановок з натури, та короткочасних начерків. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

- Теоретичну підготовку з основ рисунка.
- Практичну роботу /навчальні завдання, начерки, замальовки, та творчі роботи/.
- Навчально-творчу діяльність під час виконання самостійних робіт, а також під час проходження пленерної практики.
- Методичну підготовку /практика в школі, виконання наочності за темами шкільної програми/.
- Самостійну роботу студентів, створення творчої роботи.

Пріоритетним у навчанні рисунка є творчий підхід педагога, зумовлений художнім методом та методично обґрунтований.

Викладання рисунка зобов'язує впроваджувати дидактичний принцип навчання, приділяти важливу увагу культурі навчання-пізнання й головного принципу дидактики художньої педагогіки – принципу наочного навчання.

Головні вимоги, які ставляться до рисунків – це реальне, правдиве зображення природи. Рисунки мають бути без помилок, виконані на високому професійному рівні реалістичного рисунка.

Після завершення семестру студент повинен:

- володіти знаннями та практичними навичками з рисунка тулуба, як основи вивчення постаті людини;
- легко орієнтуватись в теоретичних і методичних питаннях наочності і навчання, знати і володіти цими важливими засобами, які сприяють засвоєнню та закріпленню навчального матеріалу;
- знати історію методів викладання рисунка, вміти аналізувати твори мистецтва;
- володіти методикою викладання рисунка, користуючись наочними засобами в структурі навчального процесу.

Зміст програми передбачає методичне забезпечення процесу навчання рисунка, практичного опанування художньо-образної системи відображення предметних форм та явищ реального світу.

Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є виконання повного обсягу практичних завдань, вивчення теоретичного матеріалу, здійснення індивідуальної та самостійної роботи студентів.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації.

<i>Курс підготовки фахівців</i>	<i>Напрямок підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</i>	<i>Характеристика навчальної програми</i>
Кількість кредитів: 3 Кількість змістових модулів: 3 Загальна кількість годин: 108 Тижневих годин: 2	Шифр та назва галузі знань 0202 Мистецтво Шифр та назва напрямку підготовки 6.020207 Дизайн Освітньо- кваліфікаційний рівень: бакалавр	Нормативна Рік підготовки – 3-й Семестр – 6-й Аудиторні заняття-40г. зних: лекції: 2 год. Практичні заняття: 32 год. Індивідуальна робота: 6 год. Модульний контроль: 6 год. Самостійна робота: 62 год. Види контролю: ПМК

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/ п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовний модуль I. Зображення людини. Зображення тулуба.								
1	Методика роботи над поясним зображенням людини.	2	2	2				
2	Короткочасні рисунки кінцівок з живої моделі.	30	10		8	2	20	
Разом		34	10	2	8	2	20	2
Змістовний модуль II. Напівфігура людини.								
3	Тулуб оголений	34	14		12	2	20	
Разом		36	14		12	2	20	2
Змістовний модуль III. Портрет людини з руками								
4	Поясний портрет з руками в одязі	36	14		12	2	22	
Разом		38	14		12	2	22	2
Разом за навчальним планом		108	40	2	32	6	62	6

III. ПРОГРАМА

Вступ. У шостому семестрі вивчається методика зображення кінцівок людини та зображення напівпостаті. По завершенні курсу студент володіє знаннями та навичками в роботі над портретом людини з руками. Курс рисунка у шостому семестрі становить 3 кредити, з яких лекційних 2 години, практичних 32 години, індивідуальних 6 годин, самостійних 62 години, МК-6годин, форма ПК- залік.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.

Зображення людини. Зображення тулуба.

Лекція 1. Методика роботи над поясним зображенням людини 2 год
Вивчення натури в процесі виконання академічних завдань. Анатомічний аналіз та побудова тулуба людини, кінцівок (кисті рук та стопи). Конструктивний рисунок складних форм. Виявлення пластичного та тонового рішення.

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання 2. 8 год.

Короткочасні рисунки кінцівок з живої моделі.

Олівець.Формат піваркуша.

Постановка: положення рук пов'язується з дією.

Мета: вчитись зображенню кінцівок з живої моделі

Завдання: на форматах (4 формати) в піваркуша виконати велику кількість рисунків рук та стопи у різних ракурсах. Для кращого розуміння кісткової основи поряд з основним зображенням потрібно виконати рисунки скелета в тім же положенні.

1 етап роботи: начерки рук людини з живої моделі.	2 год.
2 етап роботи: рисунок гіпсової моделі руки	2 год.
3 етап роботи: начерки стопи людини з живої моделі.	2 год.
4 етап роботи: рисунок гіпсової моделі стопи	2 год.
Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]	
додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]	

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II.

Напівфігура людини.

Завдання 3. **12 год.**

Тулуб оголений.

Перехідне завдання. Конструктивна побудова.

Освітлення штучне. Графітний олівець, формат – піваркуша.

Постановка: Бажано, щоб натурник стояв обличчям до аудиторії на нейтральному тлі.

Мета: знайомство з зображенням тулуба.

Завдання: завдання полягає не в рисунку конкретної постаті, а в створенні постаті взагалі. Вся увага студента концентрується на тулубі. Він зображується фрагментом без кінцівок і без голови. Виконання завдання вимагає ґрунтовних знань пластичної анатомії. Гармонійна композиція рисунка та чітка конструктивна побудова тулуба – головні критерії оцінки цієї роботи

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення загальної форми тулуба на аркуші. 2 год.

2 етап роботи: зображення за правилами конструктивної побудови, взаємозв'язок з загальною формою, передача пропорцій тулуба 4 год.

3 етап роботи. : уточнення пропорцій, тональна проробка форми за допомогою світлотіні. 4 год

4 етап роботи: етап узагальнення, єдність частин цілого, використовуючи прийом «широкого бачення» коректується уся попередня робота 2год.

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III.

Портрет людини з руками

Завдання 4.

12 год.

Поясний портрет з руками в одязі.

М'який матеріал.Формат -піваркуша.

Постановка: натурник з виразним обличчям у професійному вбранні.

Мета: виявити розуміння поставленого завдання: побачити в натурникові художньо узагальнений образ.

Завдання: грамотно і цікаво розмістити композицію. Передати характерні ознаки моделі шляхом належного відтворення пропорцій, об'ємів і деталей.

1етап роботи: композиція рисунка, розміщення зображення на аркуш2г.

2 етап роботи: зображення портрета за правилами конструктивної побудови, взаємозв'язок деталей голови з загальною формою, передача пропорцій та характерних рис людини. 4год.

3 етап роботи: тональна проробка форми обличчя за допомогою світлотіні Загальне світлотіньове рішення рисунка. 4год.

4 етап роботи: детальна проробка форми. 4 год.

5 етап роботи: етап узагальнення, використовуючи прийом «широкого бачення» коректується уся попередня робота. 4год.

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

IV. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.

Зображення людини. Тулуб.

1. Засвоїти методику роботи над поясним зображенням людини. Вивчити зображення натури в процесі виконання академічних завдань. Засвоїти анатомічну побудова тулуба та кінцівок людини. Навчитись виявленню пластичного та тонового рішення.
2. Етюди з зображенням кінцівок з живої моделі (5 етюдів) 25б.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1І.

Напівфігура людини

- Виконати рисунок статуї Венери з натури. 50б.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1ІІ.

Портрет людини з руками

3. Виконати поясний портрет з натури м'яким матеріалом. 50б.

Карта самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи бакалаврами, подано у вигляді табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Карта самостійної роботи студента «Рисунок» Зк-бс.

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Зображення людини. Зображення тулуба.		
1.Засвоїти методику роботи над поясним зображенням людини. Вивчити зображення природи в процесі виконання академічних завдань. Засвоїти анатомічну побудову тулуба та кінцівок людини. Навчитись виявленню пластичного та тонового рішення.	Індивідуальне заняття, модульний контроль, МК	
2. Етюди з зображенням кінцівок з живої моделі (5 етюдів)	Індивідуальне заняття, модульний контроль, МК	25
Змістовий модуль II. Напівфігура людини		
3. Виконати рисунок статуї Венери з природи.	Індивідуальне заняття, модульний контроль, МК	50
Змістовий модуль III Портрет людини з руками		
Виконати поясний портрет з природи м'яким матеріалом	Індивідуальне заняття, модульний контроль, МК	50
<i>Разом: 62 год.</i>	<i>Разом: 125 балів</i>	

V. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Тема: Копія роботи майстра «Рисунок гіпсової моделі торса людини»

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Рисунок» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом індивідуальної та самостійної роботи студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Мета ІНДЗ: Самостійна робота над вивченням матеріалу. Знайомство з різними школами та авторською манерою видатних майстрів минулого та сьогодення. Оволодіння технікою та технологією рисунка. Розвиток навичків самостійної роботи під час ознайомлення з творчістю видатних майстрів світового мистецтва. Глибоке осмислення й збереження традицій і мови образотворчого мистецтва.

Зміст ІНДЗ: Виконати копію роботи майстра «Рисунок гіпсової моделі торса людини»

Структура ІНДЗ:

1. Підбір матеріалу до створення копії (роботи майстрів мистецтва по данній темі).
2. Виконання копії в матеріалі.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Підбір матеріалу до створення копії: (роботи майстрів мистецтва по данній темі)	10 балів
2.	Виконання копії в матеріалі	20 балів

Разом	30 балів
--------------	-----------------

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Рисунок» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у таблиці

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування лекцій	1	1	1
2	Відвідування практичних занять	1	16	16
3	Робота на практичному занятті	10	16	160
4	Самостійна робота (оцінюється як творча)			125
5	Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання	30	1	30
6	МКР	25	3	75
Підсумковий рейтинговий бал				407

Таблиця 6.1

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			ІНДЗ	Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2	Змістовий модуль № 3				

T1	T2	МКР	T3	МКР	T4	МКР				
1	69	25	116	25	116	25	30	407	4,07	100

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
68 - 60	«задовільно»	E
74 - 69	«задовільно»	D
81 - 75	«добре»	C
89 - 82	«добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Таблиця 6.2

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання та навички матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за виявлення знань і умінь: а) в композиційному розташуванні зображення у форматі; б) за вміння використовувати знання з перспективи та анатомії, у роботі над зображенням навчальної постановки; в) за творче використання набутих знань у роботі художніми матеріалами, виразності зображення, вміння узагальнювати зображення, виявляти форму за допомогою світлотіні та тонових співвідношень, вміння передавати матеріальність зображуваного.

«добре»	ставиться за вияв студентом повних та систематичних знань із роботи над рисунком, успішне його виконання, вільне володіння художніми техніками у роботі над навчальними постановками, але при роботі над зображенням допущені наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу з рисунка в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, але при цьому допущені суттєві помилки в зображенні натурних постановок, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, за виявлення поверхневих знань з композиції, анатомії та перспективи. За байдужість у роботі над зображенням навчальних постановок, використанні художніх технік. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання та виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою фахової дисципліни «Рисунок».

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів; виконання індивідуальних навчальних проектів.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю перегляд
- ✓ Методичний фонд.
- ✓ Роботи студентів з фонду.

IX. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни.

- ✓ Аудиторії, розраховані на роботу 12-14 студентів одночасно.
- ✓ Мольберти в комплекті для роботи студентів з натури .
- ✓ Планшети зазначеного формату.
- ✓ Софіти для освітлення натурних постановок.
- ✓ Підставки різних конструкцій і розмірів для натурних постановок.
- ✓ Предмети і драперії натюрмортного фонду.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Ли Н. Основы учебного академического рисунка. Учебник; / Ли Н.Г. – М . ,Изд-во Эксмо, 2005. - 480с.
2. Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка / Ю. М. Ятченко. – К: НАУ,2005. – 60 с.
3. Попов М. Т. Альбом: рисунок, живопись / М. Т. Попов – К. : ТОВ «Європа Прінт», 2008. – 134с.
4. Чиварди Дж. Рисунок. Обнаженная натура. Полный курс /Д. Чиварди. – М . : ЭКСМО, 2009. – 224 с.
5. Кирцер Ю.М. Рисунок и живопись: Учебное пособие.- 4-еизд. «Стереотип»./ Ю.М.Кирцер – М.: Высшая школа: Издательский центр «Академия», 2001. – 27с.
6. Фролов О.П. Проблемы повышения качества обучения рисунку в образовательном процессе ВУЗа./О.П.Фролов, - «Дизайн-освіта 2009».- Харків: ХДАДМ , 2009. - 160 с.
7. Аксенов К.Н. Рисунок. (В помощь начинающему художнику -- оформителю) / Н.К.Аксенов. – М . : Плакат, 1987. - 192с.

Додаткова

1. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования фигуры человека. / Л.Гордон - М . : Эксмо-Пресс, 2000 – 144с.
2. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования головы человека. / Л.Гордон - М . : Эксмо-Пресс, 2000 – 120с.
3. Барщ А. наброски и зарисовки. / А.Барщ - М . : Искусство, 1970. -164 с.
4. Ростовцев Н.Н. Академический рисунок. Учебник для студентов худож.-граф. фак. пединститутов – 3-е изд. дополн. / Н.Н.Ростовцев – М . : Просвещение, 1995.- 239с.

5. Ратнічин В.М. Перспектива. – 2ге вид./ В.М. Ратнічін. - К.: Вища школа,1977. -90с.
6. Молева Н.М. Выдающиеся русские художники-педагоги./ Н.М.Молева-М., Высшая школа, 1991.-344с.
7. Ростовцев Н.Н. Рисование головы человека. Учебное пособие – / Н.Н.Ростовцев - М.,Изобразительное и-во, 1989.- 304с.
8. Ростовцев Н.Н. Очерки по истории методов преподавания рисунка./ Н.Н.Ростовцев, – М.: Просвещение,-1983.-240с.